

ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ ශාස්ත්‍රපති උපාධිය
සඳහා ඉදිරිපත් කරනු ලබන පයෙහිෂණ නිබන්ධය

පාලි කවිවායන ව්‍යාකරණය පිළිබඳ වාග්විද්‍යාත්මක විමර්ශනයක්

නම : ලියනේගම චන්දසිරි හිමි.
ශාස්ත්‍රවේදී (ගෞරව) පාලි ප්‍රථම පන්තිය,
1996 ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
ශාස්ත්‍රපති, බොද්ධ අධ්‍යයනය, 1998, බොද්ධ හා
පාලි විශ්වවිද්‍යාලය, පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යාපන
සිප්ලෝමා, 1999, කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය
ප්‍රාචීන පණ්ඩිත, ප්‍රාචීන භාෂෝපකාර සමාගම, 1999

අධ්‍යයන අංශය : පාලි හා බොද්ධ

ලේඛනාරූඪ අංකය : GS/HU/698/98

විෂයය : පාලි

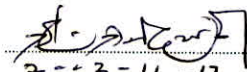
වර්ෂය : ද්විතීය වර්ෂය, 2003 නොවැ.

පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යයන පීඨය,
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය,
ගංගොඩවිල,
නුගේගොඩ.

ප්‍රකාශය

මෙම නිවැරදි ප්‍රස්තාවය අධ්‍යයනය කළින් දත්ත රැස්කිරීමෙන්, මවිසින් ස්වදේශිකයන් ම කරන ලද්දකි. මෙය මෙම විශ්ව විද්‍යාලයේ හෝ වෙනත් විශ්ව විද්‍යාලයක හෝ වෙනත් අධ්‍යාපන ආයතනයකට හෝ ඉදිරිපත් කළ නිවැරදිකම හෝ නිවැරදිකම කොටසක් හෝ නොවේ. මෙහි අඩංගු සියලු කරුණු සඳහන් කිරීමකින් තොරව ඇතුළත් කොට නැති බවත්, මාගේ උපරිම දැනුම හා විශ්වාසය අනුව වෙනත් කිසිදු කෙනෙකු විසින්, මට පෙර ලියන ලද හෝ මුද්‍රණය කරන ලද හෝ කිසිම කරුණක්, කෘතියෙහි නිසමන සඳහනකින් තොරව ඇතුළත් කොට නොමැති බවත් මෙයින් සහතික කරමි.

මෙයට,

2-13-11-17

ලියනේගම වන්දනා රිච්.

උපදේශක හිමිපාඨාන වහන්සේගේ සහතිකය

ලියනේගම වන්දනා රජයේ භික්ෂු හිමියන් විසින් ආස්ත්‍රපති උපාධි අවශ්‍යතාව සඳහා, පාලි කවිවාහන ව්‍යාකරණය පිළිබඳ වාග් විද්‍යාත්මක විමර්ශනයක් යන ප්‍රස්තුතය යටතේ ලියා ඇති මෙම නිර්වචනය, ආස්ත්‍රපති උපාධිය සඳහා උචිත ලෙස සම්පාදනය කර ඇති බවත්, මෙය එ සඳහා සුදුසු බවත් නිර්දේශ කරමි.

Signature

උපදේශක,
මහාවංශී, මහොඩි පන්දුකුලෝක හිමි

අත්සන

Signature

18/11/2023
ආචාර්ය ජී. ආරියසාල පෙරේරා
මහාචාර්ය හා අධ්‍යයනාංශ ප්‍රධාන
පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශය
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය
නුගේගොඩ.

ලියාපතලම වන්දසිරි හිමි,

ශ්‍රී පුණ්‍යවර්ධනාරාමය,

ගඟෝගොඩ,

දොමිපේ:

2004. 06. 21

පශ්චාද්‍ය උපාධි අධ්‍යයන මණ්ඩලය,

පශ්චාද්‍ය උපාධි අධ්‍යයන පීඨය,

ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය,

ගඟෝගොඩවිල,

නුගේගොඩ.

සුපරීක්ෂක නිර්දේශය සමග සංශෝධිත නිබන්ධය ඉදිරිපත් කිරීම.

ලේඛනරූපී අංක GS/HU/698/98 යටතේ ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ ශාස්ත්‍රපති උපාධිය සඳහා “ පාලි කවිවාගන ව්‍යාකරණය පිළිබඳ වාග්විද්‍යාත්මක විමර්ශනයක් ” නමින් ඉදිරිපත් කළ නිබන්ධයෙහි අඩුපාඩු සකස් කිරීමට 2004. 05. 28. දින පැවති වාචික පරීක්ෂණයේ දී පරීක්ෂක මණ්ඩලය මා වෙත ප්‍රත්ථිය.

එ අනුව පෙන්වා දුන් අඩුපාඩු සකස් කළ බවත් සුපරීක්ෂක නිර්දේශය සමග නැවත සංශෝධිත උපාධි නිබන්ධය මේ සමග ඉදිරිපත් කරන බවත් කාරුණිකව ප්‍රකාශ දෙමි.

ස්තූතියි.

මෙයට,

උපාධි අපේක්ෂක.

සුපරීක්ෂක නිර්දේශය :

කුමාරතුංග, චිකිත්සක ව්‍යාජනාලයකරු,

2004. 06. 21

උපහාරය

අපරිමිත කුළුණු මෙත සිතින්,
සසුන්කෙතට මගවිවර කොට,

නැණ පහන් දැල්වූ,

ආවායඪී - උපාධිනායෝත්තම,

අති පුපතීය

කැකනදුරේ ධම්මසිරි

සද්ධම්මී කීරති ශ්‍රී විනයාලායඪී,

කොළඹ නව කෝරළයේ ප්‍රධාන සංඝනායක මාහිමිපාණන් වහන්සේ,

දොම්පෙ - ගණේගොඩ,

ශ්‍රී සාරානන්ද මහ පිරිවෙන් කෘතනාධිකාරී,

අති පුපතීය,

දන්දෙනියේ උපරතන මාහිමිපාණන් වහන්සේ,

ශ්‍රී පුණ්‍යවඩිනාරාමාධිපති, ශාස්ත්‍රවේදී

අති පුපතීය,

දන්දෙනියේ පීතවංස මාහිමිපාණන් වහන්සේ,

කරුණා මෙනින්,

ලොව දකින්නට,

බාධක සමහන් කළ,

පරලෝ සැපත්

පීතාණන්හට ද

සුපීවත්

මැණියන්හට ද

මේ ගත

උපහාරයක් ම වේවා -----

උපකාරානුස්මරණි

ශාස්ත්‍රපති උපාධිය සඳහා පාලි කවිවාසන ව්‍යාකරණය පිළිබඳ වාග් විද්‍යාත්මක විමර්ශනයක් යන පශ්චාත්‍ය මාතෘකාව අනුමත කරනුයේ, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලයේ පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යයන මණ්ඩලයටත්, පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයන අංශාධිපති මහාචාර්ය, ආර්යපාල පෙරේරා මැතිතුමාටත්, පශ්චාත්‍ය කේන්ද්‍රය පිළිබඳ දැනුවත් කරමින් හා දීර්ඝ කල් ප්‍රස්තුතය කරා මා මෙහෙය වූ පශ්චාත්‍ය උපදේශක, ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලයේ පාලි හා බෞද්ධ අධ්‍යයනාංශයේ මහාචාර්ය, මිහේන්ද්‍ර පඤ්ඤාලෝක ස්වාමීන් වහන්සේටත් ප්‍රථමයෙන් ම ස්තූතිය පිරිනමමි.

මෙය වාග් විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටිකෝණයෙන් පාලි කවිවාසන ව්‍යාකරණය දෙස බැලීමක් වන බැවින්, වාග් විද්‍යාත්මක සිද්ධාන්ත පිළිබඳ උපදෙස් අවශ්‍ය විය. ඒ සඳහා මම කැළණිය විශ්ව විද්‍යාලයේ වාග් විද්‍යා අධ්‍යයනාංශයේ එක් අවුරුදු ශාස්ත්‍රපති උපාධි පාඨමාලාව ද සම්පූර්ණ කළෙමි. එහිදී වාග් විද්‍යාත්මක සිද්ධාන්ත හා අදාළ දත්තයන්ගෙන් මා පෝෂණය කල සියලු මහාචාර්ය, ජ්‍යෙෂ්ඨ කථිකාචාර්ය, හා ආචාර්ය හමුත්හට ද ස්තූතිය පුද කරමි. මෙහිදී විශේෂයෙන් පශ්චාත්‍ය උපදේශක හිමියන්ගේ මග පෙන්වීම යටතේ කැළණිය විශ්ව විද්‍යාලයේ වාග් විද්‍යා අධ්‍යයනාංශයේ මහාචාර්ය, ආර්.එම්.ඩබ්ලිව්. රාජපක්‍ෂ මැතිතුමාගෙන්, වාග් විද්‍යාත්මක සිද්ධාන්ත පිළිබඳ මනා උපදේශනයක් ලැබුණි. මෙම පශ්චාත්‍යයේ සාවද්‍ය තැන් නිරවද්‍ය කරමින් වාග් විද්‍යාත්මක අංශයෙන් මා සවිමත් කළ අතිරේක උපදේශකවරයෙකු මෙන් ක්‍රියා කළ උක්ත මහාචාර්යතුමන්ට ද හෘදයාංගම ස්තූතිය පුදකරමි.

මෙම පශ්චාත්‍ය කාශ්‍යයෙහි දී නේවාසික පහසුකම් සලසා දෙමින් ග්‍රන්ථ පරිශීලනයට ප්‍රස්තකාල පහසුකම් ලබාදෙමින් කටයුතු කළ දොමීපේ - ගණේගොඩ, ශ්‍රී සාරානන්ද මහ පිරිවෙන විහාරාධිකාරී, අශ්මදාවාසී, පූජ්‍ය දන්දෙණියේ ජිනවංශ මහා ස්වාමීන්වහන්සේ ද කෘතඥ ව සිහිපත් කරමි.

පශ්චාත්‍යය සඳහා අවශ්‍ය වාග් විද්‍යාත්මක ග්‍රන්ථ සොයා ගැනීමේ දී ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලයේ ප්‍රස්තකාලයෙන්, අනුරාධපුර - බුද්ධඉච්චක හිසඤ්ඤ විශ්වවිද්‍යාලයේ ප්‍රස්තකාලයෙන් මනා පිටිවහලක් වූ බවද සිහිපත් කරමි.

මෙය පරිගණක ගතකිරීම සිය කාශ්‍යයක් මෙන් සලකා කාශ්‍යීක්‍ෂම ව නිරවද්‍යතාවෙන් ඉටුකළ, දොමීපේ - ගණේගොඩ, ශ්‍රී සාරානන්ද මහ පිරිවෙනේ නියෝජ්‍ය පරිවේණාධිපති, ශාස්ත්‍රපති, ප්‍රවක්ඛනවෙල සද්ධාසාර ස්වාමීන් වහන්සේටත්, බොම්බේ අමිත, ඊදියගම ජිනසාර යන සද්ධි විහාරික ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලාටත් හදුන්වා සතුටින් ස්තූතිය පිරි නමමි.

ශාස්ත්‍රපති උපාධි අවශ්‍යතාව මත සකස්කළ පශ්චාත්‍ය පත්‍රිකා දෙක පරිගණක ගත කිරීමෙන් උපකාර කළ මෙත්සිරි කුමාර කපාණවීර සොයුරාටත්, සෝදුපත් සඳහා පිටපත් ලබාදෙමින් උපකාර කළ බන්ධුල රණතුංග මහතාටත් ස්තූතිය පිරිනමමි.

පශ්චාත්‍ය කටයුතු සිදු කල මුළු කාලය තුළ සිවිපසයෙන් උපස්ථාන කළ ශ්‍රී සාරානන්ද පිරිවෙන සතර ජේරුවේ දායක දායිකා පින්වතුන්ටත්, නිත්‍ය නේවාසික සහෝදර ආයුෂ්මතුන් වහන්සේලාටත් ප්‍රණයානුමෝදනා පුරවක ස්තූතිය පුද කරමි.

විශේෂ ස්තූතිය

වර්තමානයේ ශ්‍රේෂ්ඨ ප්‍රයත්නවල නියැලී සිටින ප්‍රයත්නකරීන් දිව්‍ය කිරීමෙන්, නව ප්‍රයත්න කාරීන් විඳවන පරිදියන්ට ප්‍රදානය කරවීමෙන්, උදාර අරමුණින් සිහිටුවා ඇති, මහනුවර - අස්ගිරියේ, පලිපාන ශ්‍රී විජයානන්ද ශ්‍රේෂ්ඨ ප්‍රයත්න ආයතනය මගින් ප්‍රයත්න ප්‍රදාන හා ප්‍රයත්න සහයෝගීතා ප්‍රදාන ශිෂ්‍යත්වය මුළුමනින්ම සිදුකර ඇත.

උක්ත ශිෂ්‍යත්වය සිදුකර ප්‍රයත්න විෂයේ මුළුමනින්ම කළ පලිපාන ශ්‍රී විජයානන්ද ශ්‍රේෂ්ඨ ප්‍රයත්න ආයතනයේ ආයතනාධිපති, ආචාර්ය, පුස්තක, ග්‍රන්ථලේඛක මානව සම්ප්‍රදායන් වහන්සේ ප්‍රධාන ප්‍රයත්න අධ්‍යක්ෂ මණ්ඩලයට විශේෂ ස්තූතිය පිරිනමමි.

පෙරවදන

භාෂාවෙහි ආරක්ෂාවටත් නිවැරදි ව්‍යවහාරයටත් සකසාගත් සිද්ධාන්ත සම්ප්‍රදාය ව්‍යාකරණය යි. පාලි භාෂාවට ද උසස් ව්‍යාකරණයක් ඇත. ව්‍යාකරණ හා අර්ථ විචරණ ක්‍රමයන් ප්‍රශ්න කරමින් ආරක්ෂා කොට පවත්වාගෙන පැමිණි ඉපැරණි ගුරු කුලයක් පිළිබදව කරනු ඇතත් වේ. බුද්ධභාවක මහා කච්චායන තෙරණුවෝ එම පරපුර ආදී කර්තව්‍යවර්ණයෝ ය. උත්වහන්සේ තෙත්තිප්පකරණය, මහානිරුක්ති පිටකය හා කච්චායනප්පකරණය යැයි ප්‍රකරණ තුනක් ප්‍රකාශ කරන ලදැයි අංගුත්තර අටුවාවේ ඇතත් වේ. මේ නිසා පෙරවාදි සම්ප්‍රදාය තුළ කච්චායන ව්‍යාකරණය බුදුරජුන් පිළිමන සමයෙහි අවන්ති දේශයෙහි විසූ විභජ්ජවාදී මහාකච්චායන තෙරන්වහන්සේගේ ම කෘතියකැයි පිළිගැනීමක් පවතී. එහෙත් මේ පිළිබදව පර්යේෂණය කළ මහාචායඪී, ගුණපාල මලලසේකර, පොල්වත්තේ බුද්ධචරිත නාහිමියන් ද පුරාවෘත්ත කරණාව ප්‍රතිපක්ෂ ව කරනු දක්වා ඇත.

ක්‍රි.ව. 7 වැනි සියවසින් පසු කච්චායන ව්‍යාකරණය රචනා වන්නට ඇතැයි මහාචායඪී, විල්හෙල්ම් ගෛගර් දක්වයි. පාලි භාෂාවේ සංවර්ධනය සඳහා ක්‍රියාත්මක වූ ගුරුකුල දෙකක් පොළොන්නරු යුගයෙහි පැවති බව ඇතත් වේ. එනම්,

- I. කච්චායන ව්‍යාකරණ ගුරු කුලය.
- II. මොග්ගල්ලායන ව්‍යාකරණ ගුරු කුලය. එම ගුරු කුල දෙක විසින් අභිවර්ධනය කළ පාලි ව්‍යාකරණ සම්ප්‍රදාය තුනක් වර්තමානයෙහි විද්‍යමාන වේ. එනම්,
 - I. කච්චායන ව්‍යාකරණ සම්ප්‍රදාය.
 - II. මොග්ගල්ලායන ව්‍යාකරණ සම්ප්‍රදාය.
 - III. සද්දනීති ව්‍යාකරණ සම්ප්‍රදාය යනු යි.

මෙම ව්‍යාකරණ සම්ප්‍රදාය ඇසුරෙන් පාලි ව්‍යාකරණය අරබයා විවිධ ප්‍රභේද යටතේ ග්‍රන්ථ සම්ප්‍රදායක් බිහි වී ඇත. එවා අතර කච්චායන සුත්ත පාඨ, කච්චායන චූත්ති, මහාරූපසිද්ධි, බාලාවතාර, මොග්ගල්ලායන සුත්තපාඨ, මොග්ගල්ලායන චූත්ති, පරයාගසිද්ධි, පදසාධන පඤ්චිකා ප්‍රදීප, මහා සද්දනීති වශයෙන් මුල ග්‍රන්ථ රැසක් ඇත. එවා විචරණය කළ කච්චායන වන්ණනා, කච්චායන සුත්ත නිද්දෙස, මුඛමන්දිපති, මොග්ගල්ලායන පඤ්චිකා ප්‍රදීප, මොග්ගල්ලායන පදසාධන ටීකා ආදී විචරණ ග්‍රන්ථයන් ද බිහි වී ඇත. ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථයන් තව දුරටත් විස්තර කරන, කච්චායන සේද, මහා ටීකා, න්‍යාස ටීකා, පදසාධන ටීකා, සම්බන්ධවිත්තා, සද්දසාරණි පාලිනි, සද්දසේද විත්තා ආදී ටීකා ග්‍රන්ථ ද ගඩලාදාණී සන්නය, මහාරූප සිද්ධි පුරාණ සන්නය, ඔක්කපොල සන්නය, බාලාවතාර සුත්‍ර නිරුද්දය, මුග්ගන් විර්ත සන්නය, සම්බන්ධ විත්තා සන්නය ආදී සන්න ග්‍රන්ථ ද කච්චායන ධාතු මඤ්ජනා, ධාතව්‍යන්දිපති, අභිධානප්පදීචිකා, සද්දසිහබ්බ, ආදී කෝෂ ග්‍රන්ථ ද විශාල ප්‍රමාණයක් බිහි වී ඇත. මේ අනුව පාලි භාෂා ව්‍යාකරණය තුළින් ග්‍රන්ථ වංශයක් ඉදිරිපත් කෙරේ.

පාලි ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ පිළිබඳ විමර්ශනයන්හි යෙදුණු පෙරපර දෙදිග විද්වතුන් කිහිප දෙනෙකු විවිධ දෘෂ්ටිකෝණයන්ගෙන් පාලි ව්‍යාකරණය දෙස බලා පර්යේෂණ කෘති ඉදිරිපත් කොට ඇත. මේ අතරින් අපරදිග පසිචරයෙකු වූ මහාවාසී, විල්ගෙල්ම් ගෙගෙර් විග්‍රහාත්මක දෘෂ්ටිකෝණයෙන්, පාලි ව්‍යාකරණය - **Pali Grammar** ග්‍රන්ථයක් ද වි.පෙරනියෝලා පියතුමා විසින් ද විග්‍රහාත්මක දෘෂ්ටිකෝණයෙන් ලියූ පාලි ව්‍යාකරණය ග්‍රන්ථයක් ද විද්‍යමානව පවතී. පෙරදිග පාලි පසිචරුන් අතරින් වේරගොඩ අමරමෝලි නාහිමියන්, 1948 දී පාලි භාෂාව නමින් ද මයිලැව් සිරිනිවාස නාහිමියන්, 1966 දී පාලි ව්‍යාකරණ විචරණය නමින් ද තුලනාත්මක දෘෂ්ටිකෝණයෙන් සාම්ප්‍රදායික ක්‍රමය අනුගමනය කරමින් පාලි ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ රචනා කොට ඇත. පාලි භාෂාව ඓතිහාසික නයිත් හා විචාරාත්මක ව අධ්‍යයනය කළ ගෞගෙදර පඤ්ඤානන්ද නාහිමියන්, 1965 දී පාලි භාෂාව හා වාග්විද්‍යාව නමින් ද කන්තිමගර සුමංගල හිමියන්, 1964 දී පාලි භාෂා විමර්ශනය නමින් ද ග්‍රන්ථ දෙකක් රචනා කොට ඇත. ඓතිහාසික හා විග්‍රහාත්මක දෘෂ්ටිකෝණයෙන් පාලි භාෂාව අධ්‍යයනය කළ පැනිගෙලු සිරි සමීරෝධි නාහිමියන්, 1968 දී පාලි භාෂාව හා රචනය නමින් කෘතියක් ද ශාස්ත්‍රාලෝකයට දායාද කොට ඇත.

එහෙත් සංස්ථිතික වාග්විද්‍යා සිද්ධාන්තයට අනුව ශබ්දීම හා පදීම සංකලප දෙක ඔස්සේ පාලි භාෂා ව්‍යාකරණය අධ්‍යයනය කළ පර්යේෂණයක් මෙතෙක් බිහි වී නැතැයි විශ්වාස කරමි. එම උත්‍යය පුරණය කිරීම වස්, පාලි කච්චායන ව්‍යාකරණය පිළිබඳ වාග්විද්‍යාත්මක විමර්ශනයක් යන පුස්තකය තුළින්, ඓතිහාසික හා විග්‍රහාත්මක යන දෘෂ්ටිකෝණ දෙකින් පාලි භාෂාවත්, කච්චායන ව්‍යාකරණයත් අධ්‍යයනය කිරීම මෙහිලා ප්‍රධාන පරමාර්ථය වේ.

සාර සංකේතපය

පරිච්ඡේද පහතින් යුක්ත මෙම නිධන්ධයේ පළමු වැනි පරිච්ඡේදයෙන් භාෂාව ගැඹිණිම සිදු කරනු ලැබේ. එහිදී පෙරපර දෙදිග භාෂාවේදීත්, වාක්‍යවේදීත් හා වාක් විද්‍යාඥයන් භාෂාව නිරවචනය කළ ආකාරයත්, එවා විශ්ලේෂණය කොට භාෂාවේ ආකෘතික ලක්ෂණ හා කායනීච ලක්ෂණ විමර්ශනයක් සිදු කෙරෙයි. අතතුරුව ඓතිහාසික වාක්විද්‍යාවට අනුව මුල ඉතා යුරෝපීය භාෂා පවුලත්, පාලි භාෂාවේ භූගෝලීය සම්බන්ධය හා විකාශනයේ කාල පරාසයත් විමර්ශනය කරනු ලැබේ.

සංස්ථිතික වාක්විද්‍යාවේ භාෂා ස්වර අතරින් ශබ්ද විචාර සිද්ධාන්තයට අනුව පාලි භාෂාවේ වර්ණමාලාව විචාරයට ලක්කිරීම දෙවැනි පරිච්ඡේදයේ අරමුණ යි. එහිදී පාලි වර්ණ මාලාවේ ස්වර හා ව්‍යංජන ශබ්ද පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් කවිවායන වර්ණමාලාව හා මොහලලයන වර්ණ මාලාවත් අතර පවත්නා මතවාදයෙහි වඩා විදුහුරු බව ශබ්දීම සංකල්පයට අනුව විචාරයට ලක්කරමි.

තෙවැනි පරිච්ඡේදය සංස්ථිතික වාක්විද්‍යාවේ පදීම විචාර සිද්ධාන්තයට අනුව කවිවායන ව්‍යාකරණයේ පද විභාගය විචාරයට භාජනය කෙරේ. එහිදී ශබ්දීම නිගමිත, පදීම නිගමිත, ශබ්දීම හා පදීම නිගමිත, ව්‍යාකරණ නිගමිත යන මුලධර්ම යටතේ පාලි ව්‍යාකරණය අධ්‍යයනය කෙරෙයි.

සිව්වැනි පරිච්ඡේදයේ දී කවිවායන ව්‍යාකරණයෙහි පද විභාග කිරීම පදීම සංකල්පයට විග්‍රහ කරනු ලැබේ. එහිදී ව්‍යාකරණයෙහි නාම, ආධ්‍යාත, තද්ධිත, නිතක, සන්ධි, සමාස නම් වූ ව්‍යාකරණ සිද්ධාන්ත පදීම ප්‍රවර්ගීකරණයට භාජනය කර ඇත. එසේ පදීම ප්‍රවර්ග වර්ගීකරණයේ දී ප්‍රකෘති පදීම, සර්ගක පදීම යන ප්‍රධාන ප්‍රභේදය යටතේ ෭෪ කොටස්වලට අනුව විස්තර කරනු ලැබේ.

ඓතිහාසික වාක්විද්‍යාවට අනුව පුරාතන භාෂාව ලෙස සැලකෙන ශව්දික භාෂාව, මධ්‍යතන යුගයට පරිණාමය වීමේ දී විද්‍යමාන ස්වර, ව්‍යංජන ශ්‍රීලිකරණය වීම පස්වැනි පරිච්ඡේදයෙන් විචාරයට ලක් කෙරේ. එහිදී පුරාතන භාෂාවේ ස්වර හා ව්‍යංජන පද්ධතියත්, සංයුක්තාකෘත මධ්‍යතන යුගයට පරිණාමය වූ ආකාරයත්, එහිදී බල පෑ වාක්විද්‍යාත්මක වාක් රිතීන් පිළිබඳවත් විමර්ශනය කරනු ලැබේ. මෙහිදී ස්වර භක්තිය, සම්කරණය, විපයනීයය, සංකෝචනය, සම්ප්‍රසාරණය ආදී වාක් රිතීන්ට අනුව පද ගැඹිණිම සිදු කෙරේ.

කවිවායන ව්‍යාකරණයේ දක්වා ඇති අකෘත මාලාව හා පද විභාගය පිළිබඳ ව්‍යාකරණ සිද්ධාන්තයන් පුරාවෝකත පරිච්ඡේද පහ තුළ වාක්විද්‍යාත්මක සිද්ධාන්තයන්ට අනුව විචාරයට ලක්කොට අවසානයේ නිගමනය දක්වා ඇත.

සංස්ථිතික වාග්චිද්‍යාවේ ශබ්දිම හා පදිම සංකල්පයන්ට අනුව පාලි කථිව්‍යය ව්‍යාකරණය විමර්ශනය කළ හැකි ය. එ අනුව පාලි වර්ණමාලාව ශබ්දිම නිගමන වර්ණමාලාවක් බවත්, ව්‍යාකරණයේ අර්ථවත් අව ම එකකය වූ පදය තුළ පදිම එකක්, දෙකක් හෝ ඊට වැඩි ගණනක් ඇති බවත් නිගමනය කෙරේ. ඓතිහාසික වාග්චිද්‍යා දෘෂ්ටිකෝණයෙන් පාලි භාෂාව, මූල ඉන්දු යුරෝපීය භාෂා පවුලේ ශතමී භාෂා ගණයේ ඉන්දු ඉරාණීය හා ඉන්දු ආර්ය උපගාඛාවේ ඉන්දු ආර්ය උපගාඛාවට අයත් මධ්‍යතන යුගයේ ප්‍රාකෘත භාෂා අතර මධ්‍යදේශීය ප්‍රාකෘතයේ ශුද්ධ මාගධි නම් වූ භාෂා ප්‍රභේදය ලෙසත් නිගමන කෙරේ. පුරාතන භාෂාවේ ස්වර හා ව්‍යක්ෂණ පද්ධතිය මධ්‍යතන යුගයට පරිණාමය වී ශිච්චිකරණය වීම, ඓතිහාසික වාග් රතීන්ට අනුව සිදුවන බවත් නිගමනය කෙරේ.

මේ අනුව ඓතිහාසික හා සංස්ථිතික වාග්චිද්‍යා සංකල්පයන්ට අනුව පාලි කථිව්‍යය ව්‍යාකරණ විමර්ශනය කළ හැකි බවත් සඳහන් කෙරේ.

කෙටි ශබ්දමාලාව

ච . ච . භ .	-	චුළචචභ භාලි
නා . ආ . ජ . මා .	-	නාම ආධ්‍යාත ජද්මාලා
ම . නි . භ .	-	මහානිද්දෙස භාලි
ච . අ . ස .	-	චචන අග සංසුක්ත
ච . මැ . කේ .	-	චචන මැද කේවල
ච . මු . කේ .	-	චචන මුල කේවල
සු . නි .	-	සුක්ත නිභාත

සංකේත

a	-	අ	෦	-	කු
a	-	ආ	T	-	ච
a:	-	ආ	Th	-	ඝ
i	-	ඉ	D	-	භ
i:	-	ඊ	Dh	-	ඞ
u	-	උ	N	-	ඟ
u:	-	ඌ	t	-	ඨ
e	-	ඍ	th	-	ඊ
e:	-	ඎ	d'	-	උ
o	-	ඏ	dh	-	ඌ
o:	-	ඐ	n	-	ඍ
k	-	ක	p	-	ඎ
kh	-	ඛ	ph	-	ඏ
g	-	ග	b	-	ඐ
gh	-	ඝ	bh	-	එ
ŋ	-	ඞ	m	-	ඒ
c	-	ඇ	y	-	උ
ch	-	ඈ	r	-	ඌ
j	-	ඉ	l	-	ඍ
jh	-	ඊ	w	-	ඎ

පටුන

	පිටු අංක
නිබන්ධකරණ ප්‍රකාශය	ii
උපදේශකරණ ප්‍රකාශය	iii
උපකාරය	iv
උපකාරානුස්මෘති	v
විශේෂ සතුහිය	vi
පෙරමුදුන	vii
සාරසංග්‍රහය	ix
නෙති යෙදුම්	xi

1 පරිච්ඡේදය

භාෂාව හැඳින්වීම

1 . 1 .	කෝෂාරථ විමර්ශනය	01	-	06
1 . 2 .	භාෂා නිර්වචන	06	-	12
1 . 3 .	නිර්වචන විශේෂණය	12		
1 . 3 . 1 .	මානව විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටි කෝණය	12	-	14
1 . 3 . 2 .	සමාජ විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටි කෝණය	15	-	16
1 . 3 . 3 .	මනෝ විද්‍යාත්මක දෘෂ්ටි කෝණය	17	-	19
1 . 3 . 4 .	විග්‍රහාත්මක හෙවත් සංස්ථිතික දෘෂ්ටිකෝණය	19	-	21
1 . 3 . 5 .	නිර්වචන හැන විද්වත් විචාරණය	21	-	23
1 . 4 .	භාෂා සංස්ථිතිය	23	-	25
1 . 4 . 1 .	භාෂා සංස්ථිතික ලක්ෂණ	25	-	31
1 . 4 . 2 .	භාෂාවේ කායභීරව ලක්ෂණ	31	-	37
1 . 5 .	පාලි භාෂාවේ ඓතිහාසික සම්බන්ධය	38	-	48

2 පරිච්ඡේදය

ශබ්ද විචාරය

2 . 1 .	ශබ්ද විද්‍යාව	49	-	50
2 . 1 . 1 .	ස්වර ශබ්ද වර්ගීකරණය	50	-	54

2 . 1 . 2.	ස්වර වර්ගീකරණයේ හමුවන අතිරේක සාධක	54	-	63
2 . 2 .	ව්‍යංජන ඔබ්ද වර්ගීකරණය	63	-	66
2 . 2 . 1 .	ස්පර්ශ ඔබ්ද	66	-	87
2 . 2 . 2 .	නාසිකය ඔබ්ද	87	-	94
2 . 2 . 3 .	ඝර්ෂ ඔබ්ද	94	-	96
2 . 2 . 4 .	පාර්ශ්වීය ඔබ්ද	96	-	98
2 . 2 . 5 .	ප්‍රවර්තක ඔබ්ද	98	-	101
2 . 2 . 6 .	රේඵ ඔබ්ද	101	-	102
2 . 3 .	ඔබ්දීම සංකල්පයට අනුව පාලි වර්ණමාලාව	102	-	105
2 . 4 .	පාලි අක්ෂරමාලාව ඔබ්දීම නියෝජක වර්ණමාලාවක් ද ?	105	-	108
2 . 5 .	පාලි අක්ෂරමාලාව පිළිබඳ කවිවාසන හා මොහොල්ලායන මතභේදය විශ්ලේෂණය කිරීම.	108	-	116

3 පරිච්ඡේදය

පද්ධිම විචාරය

3 . 1 .	ඔබ්දීම නිගමන මූලධර්මය	117	-	120
3 . 2 .	පද්ධිම නිගමන මූලධර්මය	120	-	127
3 . 3 .	ඔබ්දීම - පද්ධිම නිගමන මූලධර්මය	127		
3 . 4 .	ව්‍යාකරණ නිගමන මූලධර්මය	127	-	146

4 පරිච්ඡේදය

පද්ධිම ප්‍රවර්ණ වර්ගීකරණය

4 . 1 .	පද්ධිම ප්‍රවර්ණ වර්ගීකරණය	147	-	150
4 . 1 . 1 .	උපසර්ගක පද්ධිම	150		
4 . 1 . 2.	මධ්‍ය සර්ගක පද්ධිම	150	-	152
4 . 1 . 3 .	අනුසර්ගක පද්ධිම	152	-	157
4 . 2 .	ජනක සර්ගක පද්ධිම ප්‍රවර්ණය	157		
4 . 2 . 1 .	සංයුක්ත නාම ජනක සර්ගක පද්ධිම ප්‍රවර්ණය	157		
4 . 2 . 1 . 1.	තද්ධිත නාම ජනක සර්ගක පද්ධිම අනුප්‍රවර්ණය	157	-	158

4 . 2 . 1 . 2.	අපේච තද්ධිත නාම ජනක සර්ගක පද්ම	158	-	161
4 . 2 . 1 . 3.	අභකපච තද්ධිත නාම ජනක සර්ගක පද්ම	161	-	170
4 . 2 . 1 . 4.	අච්චන්ත තද්ධිත නාම ජනක සර්ගක පද්ම	170	-	174
4 . 2 . 1 . 5.	සංඛන තද්ධිත නාම ජනක සර්ගක පද්ම	174	-	176
4 . 2 . 1 . 6.	භව තද්ධිත නාම ජනක සර්ගක පද්ම	176	-	179
4 . 2 . 2.	කඳුන්ත නාම ජනක සර්ගක පද්ම අනුප්‍රවර්ගය	179		
4 . 2 . 2 . 1.	කිච්ච නාම ජනක සර්ගක පද්ම	179	-	182
4 . 2 . 2 . 2.	කිතක නාම ජනක සර්ගක පද්ම	182		
4 . 2 . 2 . 3.	රංගකාලික නාම ජනක සර්ගක පද්ම	182	-	190
4 . 2 . 2 . 4.	අභීත කාලික කිතක නාම ජනක සර්ගක පද්ම	190	-	193
4 . 2 . 2 . 5.	චරතමාන කාලික කිතක නාම ජනක සර්ගක පද්ම	193	-	194
4 . 2 . 2 . 6.	අනාගත කාලික කිතක නාම ජනක සර්ගක පද්ම	194	-	195
4 . 2 . 2 . 7.	අච්ච කාලික කිතක නාම ජනක සර්ගක පද්ම	195	-	196
4 . 2 . 2 . 8.	පුර්ව ක්‍රියා නාම ජනක සර්ගක පද්ම	196	-	199
4 . 2 . 3.	සංයුක්ත ධාතු ජනක සර්ගක පද්ම ප්‍රවර්ගය	199		
4 . 2 . 3 . 1.	ධාතු - ප්‍රත්‍ය සංයුක්ත ධාතු ජනක සර්ගක පද්ම ප්‍රවර්ගය	199		
4 . 2 . 3 . 2.	නාම - ප්‍රත්‍ය සංයුක්ත ධාතු ජනක සර්ගක පද්ම ප්‍රවර්ගය	199	-	200
4 . 2 . 3 . 3.	චිතපක සර්ගක පද්ම ප්‍රවර්ගය	200	-	201
4 . 2 . 3 . 4.	නාම චිතපක සර්ගක පද්ම අනුප්‍රවර්ගය	201		
4 . 2 . 3 . 5.	ආඛ්‍යාත චිතපක සර්ගක පද්ම අනුප්‍රවර්ගය	201	-	203
4 . 2 . 3 . 6.	රෙතලාභික සර්ගක පද්ම ප්‍රවර්ගය	203		
4 . 2 . 3 . 7.	කඳුන්ත නිලාතක සර්ගක පද්ම ප්‍රවර්ගය	203	-	204
4 . 2 . 3 . 8.	තද්ධිත නිලාතක සර්ගක පද්ම ප්‍රවර්ගය	204	-	206
4 . 3 .	සමාසකරණය			
4 . 3 . 1 .	නාම + නාම සංයුක්තක සමාස පද්ම	207	-	209
4 . 3 . 2 .	චිත්තපක + නාම සංයුක්තක සමාස පද්ම	209	-	213
4 . 3 . 3 .	නාම + කිතක සංයුක්තක සමාස පද්ම	213	-	215
4 . 3 . 4 .	නිලාත + නාම සංයුක්තක සමාස පද්ම	215	-	217
4 . 3 . 5 .	උපසර්ගක + නාම සංයුක්තක සමාස පද්ම	217	-	219